

Praktijknetwerk Duurzaam Terreinbeheer Utrecht

Verslag van de vijfde bijeenkomst van het praktijknetwerk Utrecht op 10 april 2008.

Op 10 april jongstleden werd in het gemeentehuis van de gemeente Utrechtse Heuvelrug te Doorn de voorjaarsbijeenkomst van 2008 van het Praktijknetwerk Duurzaam Terreinbeheer Utrecht gehouden.

1. Welkom en Opening

Na het welkomstwoord vertelt de gastheer, Roel ter Horst, werkzaam als afdelingshoofd openbare ruimte bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug, over de samenstelling van deze gemeente. De gemeente telt 48.846 inwoners en is ontstaan uit een samenvoeging op 1 januari 2006 van de gemeenten Maarn, Amerongen, Leersum, Doorn en Driebergen-Rijsenburg. In totaal omvat de gemeente 13.848 ha waarvan 50% bestemd is voor natuur, bos en recreatie, 38% voor agrarisch gebied, 9% bebouwd en 3% water is. Al deze gemeenten hadden hun eigen beleid t.a.v. het beheer van de openbare ruimte. Op dit moment is de gemeente druk bezig het beheer te uniformeren.

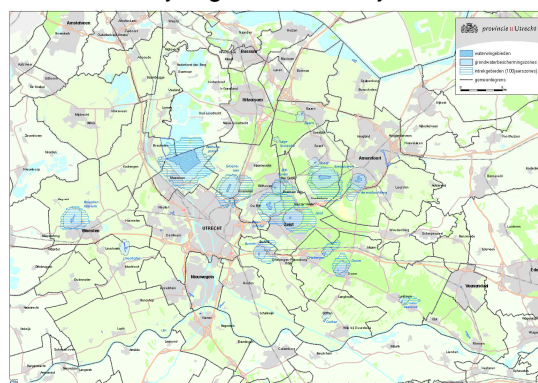
2. Beleidsvisie Provincie Utrecht en Waterschappen

Merel Toussaint, beleidsmedewerker bij de Provincie Utrecht licht het beleid van de Provincie en de waterschappen toe. Achtergrond van deze visie is de sinds december 2000 geldende Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De doelen van de KRW zijn de volgende:

- Kwaliteit van grond- en oppervlaktewater mag niet verslechteren en moet soms verbeterd worden,
- Zuiveringsinspanningen van drinkwaterwinningen moet verminderd worden,
- Geen kwaliteitsverslechtering door emissie naar oppervlakte water.

Deze doelen moeten in 2015 zijn bereikt. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen blijkt een belangrijk knelpunt te zijn voor het realiseren van deze doelen. De landbouwsector is de grootste verbruiker van deze middelen, maar naar schatting veroorzaakt het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen op verharde terreinen 50% van de emissie naar oppervlaktewater. De provincie heeft zich als volgt ingezet:

- Standstill kwaliteit
- Uitvoering grondwaterbeleid: grondwaterbescherming rond drinkwaterwinningen (PMV)
- Stimuleringsbeleid, door projecten op het gebied van:
  - Duurzame landbouw
  - Cursus milieuvriendelijk tuinieren
  - Praktijknetwerk duurzaam terreinbeheer

De waterschappen zetten zich in middels:

- Saneren aan de bron
- Emissiebeperking bestrijdingsmiddelen
- Nadruk op het voldoen aan de wettelijke eisen voor de waterkwaliteitsdoelstellingen in relatie tot drinkwaterfuncties
- Ambitie: chemievrij 2010
- Samenwerken om doelen te bereiken

Voorts werd door de provincie en waterschappen aangegeven wat gemeenten kunnen doen:

- Inzet chemievrij beheer van de openbare ruimte
- Chemievrij houden
- Alternatieve bestrijdingsmethoden verder ontwikkelen
- Inventarisatie van gebruiksgegevens
- Controle uitoefenen op de handhaving en vergunningverlening

Eindconclusie is dat er door alle partijen samengewerkt moet worden aan een oplossing.

3. Herbiciden in stedelijk gebied, resultaten metingen in rwzi's en grondwater

Herman van Rooijen, beleidsmedewerker bij HDSR, vertelt over de metingen die HDSR in 2006 en 2007 heeft gedaan aan bestrijdingsmiddelen in influent van alle rioolwaterzuiveringen en het effluent van RWZI's die lozen op water dat door HDSR beheerd wordt.

Er werden vier herbiciden aangetroffen in de rwzi's: glyfosaat, MCPA, MCCP, en dichlobenil. Uit een vergelijking van de glyfosaatgehalten in het influent tussen gemeenten die wel en gemeenten die geen chemie toepassen, blijkt dat in de chemiegebruikende gemeenten ongeveer 70% van het aangetroffen glyfosaat in het influent van de gemeente afkomstig is, en 30% afkomstig van overige bronnen zoals particulieren en bedrijventerreinen. Cijfers die het verwijderingsrendement van

glyfosaat uit het water beschrijven, laten zien dat dit sterk varieert: van 0 tot 77%. Dit betekent dat glyfosaat gedeeltelijk tot niet door de rwzi verwijderd kunnen worden. De meest aangetroffen stoffen in het grondwater in 2006 en 2007 op een diepte van 10 m waren: dichlobenil, bentazone, simazine, diuron, atrazine en glyfosaat.

4. Milieu-effecten en kosten van gekozen beheer; mogelijkheden tot verbetering

Marleen Riemens, onderzoeker bij PRI, geeft aan dat voor de meeste betrokkenen de kosten en effectiviteit van de alternatieven voor chemie een knelpunt zijn bij het stoppen met chemisch onkruidbeheer op verhardingen. Aandachtspunt daarbij is dat een lage kostprijs wel vaak leidt tot een afwenteling van de kosten op het milieu. PRI heeft in samenwerking met het IVAM een cd met rekenmodules ontwikkeld die gemeenten kunnen ondersteunen bij het maken van keuzes t.a.v. onkruidbeheer op verhardingen. Er zijn twee modules: een milieu- module en een kostenmodule. Met de milieu-module kan bepaald worden wat de effecten zijn van het gekozen beheer op verschillende milieucomponenten. Met de kostenmodule kan vervolgens bepaald worden wat de bijbehorende kosten van het gekozen beheer zijn.

In 2008 is er binnen het netwerk ruimte voor een tiental gemeenten om met deze modules hun huidige beheer te screenen en te zoeken naar verbeteringen op zowel milieu- als kostentechnisch vlak. Ook is het mogelijk om meer uitleg te krijgen over certificering voor de Barometer Duurzaam Terreinbeheer en de nieuwe wet- en regelgeving betreffende herbicidegebruik. Geïnteresseerde gemeenten kunnen zich aanmelden bij Marleen Riemens via email: marleen.riemens@wur.nl of via de telefoon: 0317 480499, daarbij geldt: die het eerst komt, het eerst maalt!

Typafunctie verharding	Opp. (m²)	Perc. (%)	Beeld gemiddeld	Beeld bij start	Methodie	Fre
01.		100				
02.		100				
03.						
04.						

5. Beslisdocument gemeente Utrechtse Heuvelrug deel II

Tijdens de vorige bijeenkomst is een plan van aanpak gepresenteerd door Rick Lieveise van Eco Consult over het opstellen van een beslisdocument voor beheer in de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Het beslisdocument is inmiddels afgerond en bestaat uit: een beslisboom, themakaart en relevante achtergrondinformatie. Rick Lieveise vertelt: De achtergrondinformatie betreft zaken als het wettelijk kader, mogelijke bestrijdingsmethoden, gebiedskenmerken (oppervlaktewater, grondwater, ligging kernen, begraafplaatsen, riolering en afkoppeling). De beslisboom geeft een handvat waarmee middels het beantwoorden van vragen als “kan het beheersobject mbv preventiemaatregelen zodanig ingericht worden dat bestrijding van onkruiden niet meer nodig is” en “ligt het beheersobject binnen of in de invloedssfeer van een grondwaterbeschermingsgebied” gekozen kan worden voor chemisch of alternatief beheer.

Roel ter Horst, werkzaam als afdelingshoofd openbare ruimte bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug, vertelt over de stappen die de gemeente nu moet en gaat nemen:

- Relevante informatie verzamelen,
- Het voldoen aan wet- en regelgeving,
- Het bepalen van de ambitie,
- Prioriteiten stellen (beslisdocument),
- Ervaringen van gifvrije dorpen gebruiken,
- Communicatie tussen afdelingen (Milieu, OR, WB),
- Kostenberekeningen opstellen voor gifvrij onderhoud,
- Stappenplan opstellen,
- Informeren van en besluitvorming door Bestuur en Raad

Achtergrondinformatie:

- Het rapport “Vaste planten in Nederlands openbaar groen, Extensief beheer in de praktijk” van Margareth Hop van PPO (Praktijkonderzoek Plant en Omgeving, Wageningen UR) is verschenen en is te downloaden van de website: www.dob-verhardingen.nl
- De Provincie en de waterschappen hebben hun gezamenlijke beleidsvisie tav beheer opgeschreven. Er is een flyer “Praktijknetwerk Duurzaam Terreinbeheer: op naar chemievrij terreinbeheer” beschikbaar die te vinden is op www.dob-verhardingen.nl.

Aankondiging van netwerkactiviteiten:

In 2008 is er binnen het netwerk ruimte voor een tiental gemeenten om met de rekenmodules van PRI en de IVAM hun huidige beheer te screenen en te zoeken naar verbeteringen op zowel milieu- als kostentechnisch vlak (zie bovenstaand punt 4). Ook is het mogelijk om meer uitleg te krijgen over certificering voor de Barometer Duurzaam Terreinbeheer en de nieuwe wet- en regelgeving betreffende herbicidegebruik. Geïnteresseerde gemeenten kunnen zich aanmelden bij Marleen Riemens via email: marleen.riemens@wur.nl of via de telefoon: 0317 480499, daarbij geldt: die het eerst komt, het eerst maalt!